

Danuta M. Krzemińska

Sprawozdanie z działalności Koła Naukowego Historyków Kościoła przy ATK w roku 1996

Saeculum Christianum : pismo historyczno-społeczne 4/1, 223-224

1997

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

Drugim prelegentem był prof. H. Pompey, dyrektor „Institut für Caritaswissenschaft und Christliche Sozialarbeit” na Wydziale Teologii Praktycznej Uniwersytetu we Freiburgu. Podzielił się on refleksjami na temat roli osoby Jezusa Chrystusa, jako podstawowej siły i źródła w pracy charytatywnej. Podkreślił, że właściwie pojęta wiara nie jest jedynie teorią dającą wgląd w problemy ludzkiego cierpienia, biedy, czy choroby. Chodzi przede wszystkim o to, by osoba niosąca pomoc znalazła w niej swoje najgłębsze uzasadnienie do niesienia miłosierdzia innym. Zarówno człowiek cierpiący, jak i ten który mu pomaga, zmagają się z egzystencjalnymi problemami życia i pytaniami o jego sens i cel. Tylko w Chrystusie – Drodze, Prawdzie i Życiu, można znaleźć odpowiedzi na te pytania.

W drugim dniu sympozjum obradom przewodniczył zastępca Dyrektora Caritas Polska – o. H. Antosiewicz. Jako pierwszy głos zabrał Prodziekan Wydziału KNHIS ks. prof. dr hab. J. Myszor, który w swoim wystąpieniu przedstawił historyczną panoramę stowarzyszeń charytatywnych katolików świeckich w Polsce w XIX i XX wieku, na przykładzie Konferencji Św. Wincentego a'Paulo. Szeroko omówił genezę i rozwój tych konferencji oraz ukazał podstawowe cele działania stowarzyszeń wincentyńskich.

Drugim referentem był doktor nauk medycznych J. Putz, kierownik Zakładu Podstawowej Opieki Zdrowotnej w Centrum Medycznym Kształcenia Podyplomowego w Warszawie. Tematem jego wystąpienia była charakterystyka procesów biologicznych i społecznych, które wpływają na starzenie się człowieka (starość fizjologiczna i patologiczna). W drugiej części przedstawił węzłowe zagadnienia dotyczące organizacji życia, opieki i pracy socjalnej z ludźmi starszymi ze szczególnym uwzględnieniem roli i miejsca pracownika socjalnego.

Ostatni referat, którego autorem był mgr T. Kamiński – asystent na Wydziale KNHIS, dotyczył etycznych aspektów pracy socjalnej. Autor swoje refleksje skoncentrował na podstawowych zasadach etycznych, jakie powinny obowiązywać w kontaktach międzyludzkich, zwłaszcza w relacjach pomagający – przyjmujący pomoc. Rozważania te dotyczyły także instytucjonalnego wymiaru działań pomocowych i występujących w tej płaszczyźnie dylematów moralnych.

W ramach dwudniowej sesji, wspólnym wysiłkiem referentów, zaproszonych gości i uczestników sympozjum, starano się znaleźć najbardziej adekwatną odpowiedź na postawione pytanie: *Caritas – zawód czy powołanie?* Obrady zakończył o. H. Antosiewicz, który podkreślił znaczenie i rangę sympozjum dla dalszej pracy charytatywnej i działalności Caritas w Polsce.

ks. Jarosław Koral

Sprawozdanie z działalności Koła Naukowego Historyków Kościoła przy ATK w roku 1996

Rok 1996 był kolejnym, czwartym rokiem działalności Koła Naukowego Historyków Kościoła przy ATK. Zainaugurował go wykład Dariusza Chodynieckiego poświęcony kapelanom Ludowego Wojska Polskiego. Prelegent zwrócił uwagę na trudne warunki bytowania i pracy duchowieństwa wojskowego. Szeroko omówił kwestie posługi kapłańskiej w czasie walki zbrojnej, różnego rodzaju potyczek i licznych akcji partyzanckich. Na koniec przedstawił stosunek władz ludowych do instytucji księży wojskowych, jako samodzielnej jednostki kościelno-prawnej podległej biskupowi polowemu a podporządkowanej Ministerstwu Obrony Narodowej. Wykład wywołał ogromne zainteresowanie i dyskusję słuchaczy. Posiedzenie zakończył występ mgr Adama Dziuroka. Zaprezentował on wybrane recenzje książek z historii najnowszej Kościoła m.in. *Tajne dokumenty państwo – Kościół 1960 – 1980* wyd. Aneks oraz *Wygnanie* autorstwa Andrzeja Grajewskiego.

Dnia 21 lutego 1996 r. odbyło się kolejne posiedzenie koła naukowego. Zgodnie z zapowiedziami było ono w całości poświęcone kulturze monastycznej Benedyktynów i Cystersów w dawnej Polsce. Autor referatu, Marek Stawski, próbował naszkicować dzieje obydwu zakonów tj. od momentu założenia aż do XIII w. Mówca wskazał na kulturotwórczą rolę zakonników przejawiającą się we wszystkich aspektach życia, zarówno duchownego jak i świeckiego. Referat zawierał liczne opisy zabytków sztuki pobenedyktynskiej w Tyńcu, Mogilnie i Ołbinie. Skupiał się na specyficznej architekturze kościołów pocysterskich, zbudowanych na planie krzyża łacińskiego z wyraźnie wyodrębnionym prezbiterium.

W dniach od 24 do 26 kwietnia 1996 r. zorganizowano wyjazd naukowy do Poznania i okolic. Celem wyprawy była wizyta w Archiwum i Muzeum Archidiecezji Poznańskiej oraz zapoznanie się ze zbiorami Archiwum i Muzeum Archidiecezji Gnieźnieńskiej. W drodze do Poznania uczestnicy zwiedzili Kruszwicę z legendarną Mysią Wieżą i Strzelno, gdzie znajdują się dwa kościoły romańskie, św. Trójcy i św. Prokopa z XII w. Drugi dzień pobytu rozpoczął się od podziwiania najstarszych i najcenniejszych kościołów poznańskich. Członkowie wyjazdu obejrzelі słynną bazylikę archidiecezjalną p.w. Świętych Apostołów Piotra i Pawła na Ostrowie Tumskim. Zwiedzającym została udostępniona krypta bazyliki, która pierwotnie stanowiła mauzoleum pierwszych Piastów. W Archiwum i Muzeum Archidiecezjalnym wszyscy mogli zapoznać się z zebranymi tu unikatowymi eksponatami sztuki piśmienniczej, świadczącymi o bogatych archiwaliach tej placówki. Kolejnym punktem programu był kościół p.w. Najświętszej Maryji Panny wzniesiony w latach 1431–1444, Psalternia późnogotycka, Akademia Lubrańskiego oraz Pałac Biskupi. Nie mogło zabraknąć przykładów architektury i sztuki sakralnej zgromadzonych w kościołach: św. Małgorzaty, św. Kazimierza, Bożego Ciała, św. Wojciecha, św. Józefa, a także monumentalnego kościoła farnego św. Stanisława Biskupa z XVII w. Dodatkowo w tym dniu odbyły się dwie wycieczki do Kórnika i nieopodal leżącego Rogalina. Zainteresowanie wzbudziła biblioteka kórnicka należąca do PAN z około 200 tysiącami woluminów książek i czasopism. Ostatni dzień wyjazdu naukowego poświęcono na zwiedzanie pobenedyktynskiego kościoła św. Jana w Mogilnie i kościoła Najświętszej Maryji Panny w Trzemesznie, sięgającymi swymi początkami X w. Ostatnim etapem podróży była wizyta w Archiwum Archidiecezji Gnieźnieńskiej. Wszyscy mogli obejrzeć bezcenne dokumenty i inkunabuły znane pod nazwą Ewangeliarz św. Wojciecha z pocz. IX w., codex Aureus z ok. 1076 r., Bulla Innocentego II z 1336 a także Ewangeliarz Kruszwicki z poł. XII w. Trzydniowy wyjazd zakończył się zwiedzaniem jednej z najstarszych świątyń w Polsce tj. Bazyliki Archidiecezjalnej p.w. Wniebowzięcia Najświętszej Maryi Panny i św. Wojciecha.

W dniu 27 listopada 1996 r. członkowie i sympatycy koła naukowego udali się na wystawę do Zamku Królewskiego w Warszawie z okazji jubileuszu czterechsetlecia stołeczności miasta. Na ekspozycji znalazły się m.in. akt konfederacji warszawskiej z 1573 r., tapiseria herbowa bp. Mikołaja Gniewosza z 1645 r., ornat z daru Ludwiki Marii dla klasztoru Wizytek w Warszawie ok. 1663 r., dzwonek burmistrza starej Warszawy z roku 1628 oraz wiele innych cennych przedmiotów związanych z historią stolicy. Tego samego dnia odbyły się wybory do nowego zarządu koła w zabytkowej sali poselskiej na Zamku Królewskim. Po trzystopniowym głosowaniu wyłoniono spośród kandydatów zarząd składający się ze studentów historii Kościoła.

Swoją kadencję, wspomniany wyżej zarząd rozpoczął od zorganizowania spotkania opłatkowego dla młodzieży akademickiej i wykładowców historii. Odbyło się ono dnia 18 grudnia 1996 r. w klasztorze OO. Paulinów. Ten szczególny wieczór rozpoczął się wspólną modlitwą, w której nastąpiło łamanie się opłatkiem i wzajemne składanie życzeń świątecznych. Po krótkim poczęstunku nastąpił czas na śpiewanie kolend i wymianę przyjacielskich rozmów. „Opłatek” zakończył działalność Koła Naukowego Historyków Kościoła na rok 1996.

Danuta M. Krzemińska